

OPLEIDINGSPLAN 2011

Onderwijs aan gedetineerden

wonderwijs
onderwijs voor volwassenen

opleidingen bij jou in de buurt

wonderwijs

Onderwijs voor volwassenen. Zoals jij het wil.

Vind de opleiding die bij je past

INHOUDSTAFEL

Voorwoord

1. Historiek en situering

- 1.1. Ontstaansgeschiedenis
- 1.2. Menselijk en financieel potentieel
- 1.3. Onderwijs in de Gentse gevangenis

2. Missie

3. Visie

4. Omschrijving relevante omgevingsfactoren

- 4.1. Profiel populatie
- 4.2. Infrastructuur
- 4.3. Kenmerken van het regime
- 4.4. Actualisering onderwijs aan gedetineerden Vlaamse beleidsplan kennis- en expertiseontwikkeling VWO
- 4.5. Vlaams strategisch plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden
- 4.6. Verhouding onderwijs ten aanzien van andere H&D in de Gentse gevangenis

5. Analyse van de leerbehoeften en het onderwijsaanbod in de Gentse gevangenis

- 5.1. Evaluatie aanbod schooljaar 2010-2011
- 5.2. Evolutie ten opzichte van voorgaande schooljaren
- 5.3. Nieuw in het aanbod sedert 2010-2011
- 5.4. Evaluatie van het onderwijsaanbod
- 5.5. Trajectbegeleiding
- 5.6. Rapport van de tussentijdse evaluatie

6. Omschrijving van het opleidingsaanbod in de Gentse gevangenis

- 6.1. Huidig onderwijsaanbod
- 6.2. Organisatie van het aanbod
- 6.3. Werken met vrijwilligers

7. SWOT

8. Strategische doelstellingen

9. Operationele doelstellingen

10. Prioriteiten schooljaar 2011-2012

11. Bijlages

12. Bronnen

VOORWOORD

Dit opleidingsplan is een geactualiseerde versie van het opleidingsplan onderwijs gedetineerden Gent 2010-2011. Een aantal relevante elementen werden integraal overgenomen, andere geschrapt, aangepast of geactualiseerd.

Met dit plan wil ik enerzijds terug blikken op wat voorbij is en anderzijds vooruitblikken en de werkpunten voor dit schooljaar benoemen.

Dit opleidingsplan is ontstaan in samenwerking met heel wat personen en diensten. Hen wil ik dan ook heel graag bedanken in dit voorwoord.

In de eerste plaats de leden van de werkgroep onderwijs, voor hun betrokkenheid bij het onderwerp, hun input en hun kritische bedenkingen. Onder andere aan de hand van hun evaluatie van de operationele doelstellingen (onderwijsplan 2010-2011) werden deze bijgesteld.

Ook alle directies en lesgevers met een aanbod binnen de gevangenis. Dit zonder de vrijwilligers, die een taak opnemen binnen onderwijs in de gevangenis, te vergeten.

Alle personeelsleden van de Gentse gevangenis die onderwijs voor gedetineerden mee mogelijk helpen maken.

En tenslotte een speciaal woord van dank aan Koenraad Polfliet en Lesley Arens voor alle nuttige tips, het naleeswerk en het klankbord dat ze vaak zijn voor mijn ideeën.

Deze tekst mag zeker geen eindpunt zijn, maar een leidraad voor het toekomstige onderwijsaanbod in de Gentse gevangenis.

Siegfried Coudenys onderwijscoördinator gevangenis Gent.

1. HISTORIEK & SITUERING

1.1. Ontstaansgeschiedenis

De gevangenis langs De Nieuwe Wandeling werd tussen 1858 en 1862 gebouwd als een panopticon- of sterrevangenis volgens de principes van E. Ducpétiaux. Volgens zijn overtuiging moest het verblijf in de gevangenis door een zeer strikte cellulaire afzondering en individuele morele begeleiding bijdragen tot de morele verbetering van de delinquent. De gevangenis werd dan ook helemaal in functie van een individueel afzonderingsregime gebouwd.

Aanvankelijk diende zij als hulpgevangenis voor het tuchthuis van Vilain XIV aan de Coupure. In 1893 werd de naam van het verzekeringshuis officieel gewijzigd in Hulpgevangenis (Prison Secondaire). In 1935, bij de sluiting en het slopen van de Centrale Gevangenis, werd de Hulpgevangenis omgedoopt tot "Rijksgevangenis", thans officieel "Gevangenis te Gent". In de omgangstaal vandaag wordt de gevangenis te Gent ook wel "de Nieuwe Wandeling" genoemd.

In 1953 werd in Gent een afdeling ingericht voor antisociale geïnterneerde recidivisten en gewoontemisdadigers. Tot op vandaag verblijven er in de inrichting geïnterneerden¹. Verder doet Gent dienst als arresthuis (voor de beklaagde² mannen uit het gerechtelijk arrondissement Gent en voor de beklaagde vrouwen uit de arrondissementen Gent, Oudenaarde en Dendermonde) en als inrichting voor strafuitvoering (voor veroordeelden³) van de provincie Oost-Vlaanderen. Drie vleugels vormen de mannenafdeling, in één vleugel werd de vrouwenafdeling ondergebracht.

Tussen 1972 en het einde van de jaren '90 werden talrijke verbouwingen en renovaties uitgevoerd. Tussen vleugels A en B verzezen een ruim atelier en een filmzaal. Het centrale bewakingscentrum werd in 1983 opnieuw in gebruik genomen. Een nieuw administratief centrum, een nieuwe bezoekszaal en een veilige inkom behoren tot de laatste realisaties. De gevangenis van Gent is een gesloten gevangenis en heeft een capaciteit van 259 plaatsen voor mannen en 48 voor vrouwen. Deze worden ingenomen door een 330-tal mannen en een 50-tal vrouwen.

1.2. Menselijk en financieel potentieel

De gemiddelde dagpopulatie in de Gentse gevangenis bestaat gemiddeld uit zo'n 330 mannen en 50 vrouwen.

In 2008 bestond het justitiepersoneel in de Gentse gevangenis uit 272 personen: directie, penitentiair kader, medisch personeel, psychosociaal personeel, administratief personeel, technisch personeel en geestelijke raadslieden. In het kader van hulp –en dienstverlening aan gedetineerden komen zo'n 70-tal vaste medewerkers, van een 20-tal verschillende diensten en organisaties, op regelmatige basis naar de gevangenis.

In het kader van onderwijs aan gedetineerden staat de Gentse Gevangenis in voor het ter beschikking stellen van (les)lokalen, het inrichten en onderhouden ervan.

Voor het aanbieden van onderwijs en het aanleveren van lesgevers staan CVO's (Centra voor Volwassenenonderwijs) en het CBE (Centrum voor Basiseducatie) binnen het werkingsgebied van Wonderwijs (het consortium volwassenenonderwijs 11 vzw) in. Alleen voor de ondersteuning van cursisten afstandsonderwijs en als cobegeleider bij de open leermomenten wordt gewerkt met een vrijwilliger.

¹ Een persoon die ontoerekeningsvatbaar verklaard is voor zijn daden, maar vastgehouden wordt omdat hij een gevaar vormt voor de maatschappij. Internering is geen straf, maar een maatregel. De Commissie ter Bescherming van de Maatschappij beslist wanneer een geïnterneerde terug vrijgelaten wordt.

² Een persoon die van een strafbaar feit verdacht wordt, maar nog voor de correctionele of politierechtbank moet komen. Wanneer men voor het Hof van Assisen moet komen, wordt men een beschuldigde genoemd.

³ Een persoon die reeds veroordeeld is tot een straf door een rechtbank

Voor de praktische organisatie en ondersteuning van onderwijs in de gevangenis is er sinds december 2008 een fulltime OC (onderwijscoördinator). De OC is onder andere lid van het CORT (coördinatieteam hulp- en dienstverlening in de Gentse gevangenis) dat het volledige hulp- en dienstverleningsaanbod voor de gevangenis coördineert.

Daarnaast speelt de DSCW (dienst sociaal en cultureel werk) een centrale rol bij de praktische ondersteuning van het onderwijsaanbod. De DSCW staat oa in voor het aanmaken van oproeplijsten, het oproepen van de gedetineerden voor de lessen, het opvangen van lesgevers voor en na de les. De OC maakt ook deel uit van de DSCW, samen met 2 PBA's (penitentiair bewakingsassistenten), een sportfunctionaris en de OO's (organisatieondersteuners) van CAW Artevelde.

1.3. Onderwijs in de Gentse gevangenis

Onderwijs is een fundamenteel recht van alle burgers. Ook gedetineerden hebben hier dus recht op, zoals de missie van het Strategisch Plan duidelijk aangeeft.

Onderwijs aan gedetineerden heeft in de Gentse gevangenis al een lange traditie: vroeger werd voornamelijk gewerkt met vrijwilligers maar het nieuwe decreet op het volwassenenonderwijs van 15 juni 2007 bracht hier verandering in. Sinds het schooljaar 2008-2009 wordt voornamelijk samengewerkt met CVO's en het CBE om kwalificatiegericht onderwijs aan te bieden.

Het decreet op het volwassenenonderwijs legt de coördinatie van onderwijs aan gedetineerden in handen van de consortia volwassenenonderwijs. In het werkingsgebied van Wonderwijs ligt de Gentse gevangenis. Wonderwijs is een regionaal samenwerkingsplatform van de 11 Centra voor Volwassenenonderwijs en het Centrum voor Basiseducatie in de regio Gent Meetjesland Leieland. Het decreet op het volwassenenonderwijs omschrijft de opdracht van de consortia op het vlak van onderwijs aan gedetineerden als volgt: 'het consortium volwassenenonderwijs oefent tenminste de volgende opdrachten uit: (...) de coördinatie en de ondersteuning van de centra bij de uitwerking van een onderwijs- en vormingsbeleid voor gedetineerden, de organisatie van het detecteren van onderwijs- en vormingsbehoeften van gedetineerden en de begeleiding van het onderwijstraject van gedetineerden.'

Voor het uitoefenen van deze opdracht stelde Wonderwijs in december 2008 een voltijdse onderwijscoördinator gedetineerden aan.

Het volgen van onderwijs biedt voor gedetineerden nieuwe kansen:

Ten eerste kan onderwijs bijdragen aan het beleven van een zinvolle detentie. Gedetineerden krijgen immers de kans om hun tijd op een nuttige manier in te vullen. Op die manier kunnen ze zich tijdens hun detentie op intellectueel vlak bijschaven en vervolmaken, wat hun gevoel van eigenwaarde en zelfrespect kan versterken.

Ten tweede geeft onderwijs hen de kans om succesvol te re-integreren in de maatschappij. Met een diploma of attest in de hand staan ze immers sterker in hun schoenen wanneer ze een (vervolg)opleiding willen volgen of naar een werkgever stappen. Door het contact met een leerkracht en het volgen van regulier onderwijs behouden ze ook hun band met de samenleving. Ze ervaren wat het is om discipline te tonen en zich in te zetten.

Ten derde geeft onderwijs de kans aan vaak laaggeschoolde gedetineerden om hun geletterdheid en zelfredzaamheid te verhogen en zichzelf verder te ontplooiën.

Onderwijs in de gevangenis kan er dus toe bijdragen dat de gedetineerde met nieuw verworven competenties en een verhoogd gevoel van zelfrespect de samenleving opnieuw kan instappen. Zo wordt er gestreefd naar rehabilitatie en krijgt de gedetineerde kansen op herstel en re-integratie.

Justitie blijft een belangrijke partner bij het uitbouwen van onderwijs in een gevangenis. De missie van het Directoraat-generaal Penitentiare Inrichtingen legt niet enkel de nadruk op de veiligheid van de strafuitvoering, maar ook op de humane strafuitvoering: 'DG EPI is verantwoordelijk voor een rechtsconforme, veilige en humane uitvoering van vrijheidsberovende straffen en maatregelen, heeft, vanuit zijn expertise, een adviserende rol op penitentiair vlak, verzekert een doelgericht beheer van elke entiteit binnen zijn bevoegdheid en dit alles binnen de geest van een herstelgerichte justitie.'

Het aanbieden van onderwijs aan gedetineerden past zeker binnen de missie van het PD EPI.

2. MISSIE

De missie van Wonderwijs in de Gentse gevangenis is het uitbouwen van een onderwijsaanbod voor gedetineerden dat maximaal aansluit bij de noden en behoeften van de populatie. Bij het plannen van een onderwijsaanbod moet rekening gehouden worden met het totale aanbod hulp- en dienstverlening en met de (gevangenis) context waarin gedetineerden leven.

Vanuit Wonderwijs willen we een positief, stimulerend en cursisten georiënteerd leerklimaat creëren door het volwassenenonderwijs deel te laten uitmaken van het gevangenisleven en de potentiële deelnemers aan te spreken én te overtuigen tot deelname. We willen gedetineerden de meerwaarde en het plezier doen inzien van een opleiding en hen ook echt zin doen krijgen in het volgen van een opleiding. Hierbij staan volgende waarden centraal:

- Samenwerking met alle betrokken actoren die actief zijn in de gevangenis
- Vanuit een directe betrokkenheid van alle centra via directies en medewerkers
- Respect voor eigenheid van elk centrum
- Consensus & proces (zowel binnen consortium als in overleg met actoren binnen de gevangenis)
- Gelijkwaardigheid
- Pro-actief
- Innovatief
- Voortrekkersrol
- Kwaliteitsvol
- Duurzaamheid

Voor het verstrekken van onderwijs in de gevangenis kan het consortium een beroep doen op de 11 Centra voor Volwassenenonderwijs en het Centrum voor Basiseducatie die actief zijn binnen het werkingsgebied van het consortium. Kortom, elk centrum heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot onderwijs aan gedetineerden. De raad van bestuur is het forum waar invulling gezocht wordt voor onderwijsnoden in de gevangenis. Hier wordt in overleg bepaald welke centra een aanbod zullen doen in de gevangenis. Het consortium legt in de gevangenis sterk de nadruk op kwalificatiegericht onderwijs: het behalen van een diploma, een certificaat of een attest biedt een grote meerwaarde aan gedetineerden, meer bepaald voor hun re-integratie in de maatschappij. Een kwalificatie kan immers een belangrijke toegangspoort zijn tot het vinden van tewerkstelling of het verder participeren aan een leven lang leren. Het consortium coördineert het volledige onderwijsaanbod in de gevangenis: dit aanbod bestaat uit contactonderwijs dat wordt verzorgd door de Centra voor Basiseducatie en de Centra voor Volwassenenonderwijs. Daarnaast coördineert het consortium ook enkele vormen van afstandsonderwijs. Naar de toekomst, streven we naar het inzetten van zoveel mogelijk professionele leerkrachten, evt. aangevuld met vrijwilligers.

Om deze missie te kunnen uitvoeren moet toch rekening gehouden worden met een aantal bepalende factoren voor de onderwijscontext in de Gentse gevangenis:

Het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden zorgt er voor dat heel wat actoren van de Vlaamse gemeenschap hulp- en dienstverlening komen aanbieden in de gevangenis. Er moet een evenwicht bestaan binnen het totale aanbod aan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden.

De Gentse gevangenis is voornamelijk een arresthuis, bijgevolg verblijven heel wat gedetineerden hier slechts voor een korte periode. De gemiddelde Gentse gedetineerde is jong en laaggeletterd, het Vlaams en Gents plan geletterdheid zijn in deze context dus zeer relevant.

3. VISIE

Uit de hierboven beschreven missie volgt de visie, met volgende hoofdlijnen en algemene principes, op onderwijs in de Gentse gevangenis:

Een onderwijsaanbod organiseren in kortlopende modules, dit om de uitval zo veel mogelijk te beperken. Ook het organiseren van een open leercentrum (OLC) past heel goed binnen deze context.

Een onderwijsaanbod organiseren waarbij de klemtoon wordt gelegd op modules die de geletterdheid (in de ruime betekenis van het woord) bij gedetineerden verhogen. We denken hierbij o.a. aan een aanbod Nederlands, rekenen, rijbewijs, bedrijfsbeheer, computer, een OLC en de basis van een aantal vreemde talen. Hiermee kunnen gedetineerden binnen en buiten de muren aan de slag. In de toekomst worden ook de mogelijkheden van korte technische modules in combinatie met detentiewerkzaamheden i.v.m. ervaringsbewijzen bekeken.

Een onderwijsaanbod organiseren met een deels vast en deels variabel aanbod. Het vast aanbod is het aanbod dat doorlopend wordt georganiseerd, het variabel aanbod is het aanbod dat binnen een schooljaar of over schooljaren heen soms wel en soms niet wordt ingericht. Binnen het vast aanbod zitten modules Nederlands (voor anderstaligen en Nederlandstaligen), rekenen en computer. Ook het OLC hoort bij het vaste aanbod. Het variabel aanbod bestaat uit rijbewijs, bedrijfsbeheer, vreemde talen en evt. kortlopende technische modules.

Een onderwijsaanbod organiseren waarbij kandidaat-cursisten goed worden gescreend en waarbij het uiteren van individuele onderwijstrajecten goed wordt uitgebouwd.

Een onderwijsaanbod organiseren waarbij goed wordt samengewerkt met de gevangenis als instelling.

Er wordt gestreefd naar een overkoepelend Vlaams actieplan onderwijs aan gedetineerden waarbij o.a. de spreiding van het onderwijsaanbod en opleidingen over de Vlaamse gevangenissen zal worden bekeken.

Een goede inbedding binnen het totale hulp- en dienstverleningsaanbod in de Gentse en andere Vlaamse gevangenissen. Wanneer onderwijs niet op zichzelf staat, maar perspectieven biedt naar andere opleidingen of werk kan dit de motivatie bij gedetineerden alleen maar versterken.

De ingerichte opleidingen binnen de Gentse gevangenis moeten immers enerzijds de zelfredzaamheid van de gedetineerden verhogen.

Anderzijds moeten deze opleidingen de kansen van de gedetineerden op de arbeidsmarkt verhogen, wat de re-integratie zeker kan helpen bevorderen.

En tenslotte zijn de opleidingen ook gericht op het makkelijker kunnen aansluiten op vervolgoopleidingen binnen het volwassenenonderwijs en/of beroepsopleidingen.

4. OMSCHRIJVING RELEVANTE OMGEVINGSACTOREN

4.1. Profiel populatie

De Gentse gevangenis heeft een meervoudige functie en neemt uitsluitend volwassen mannen en vrouwen op krachtens een vrijheidsberovende gerechtelijke beslissing.

De Gentse gevangenis als arresthuis: Beklaagden uit het gerechtelijk arrondissement Gent (vrouwelijke beklagden ook uit de gerechtelijke arrondissementen Dendermonde en Oudenaarde). Beklaagden uit Brugge, Ieper, Oudenaarde en Dendermonde die in beroep moeten verschijnen voor het Hof van Beroep te Gent. Beschuldigen die moeten verschijnen voor het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen.

De Gentse gevangenis als strafhuis: Veroordeelden die op aanduiding van de Centrale Administratie hun straf te Gent dienen uit te boeten. Voor vrouwen veroordeeld tot criminele straffen.

De psychiatrische annex (enkel voor mannen): Voor inobservatiegestelden en geïnterneerden die wachten op het verschijnen voor de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij te Gent.

Andere categorieën: Passanten, niet-definitief veroordeelden, kort gestraften, vreemdelingen die wachten op een beslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken, nadat ze voor Justitie hebben voldaan.

De theoretische capaciteit van de Gentse gevangenis ligt op 307 gedetineerden. De theoretische capaciteit wordt bekomen door de oppervlakte van de cellen in acht te nemen: tot 8 m² voor 1 persoon; tot 16 m² voor 2 personen; boven 16 m² voor 3 à 4 personen

	Cellen	Theoretische capaciteit
Mannen	210	259
Vrouwen	36	48
Totaal	246	307

De Gentse gevangenis is in hoofdzaak een arresthuis waar de gemiddelde dagpopulatie tussen 350 en 400 gedetineerden ligt. In 2010 was het belangrijkste gedeelte van deze gedetineerden beklagd, namelijk 42% van de totale bevolking. Naast deze beklagden verblijven ook veroordeelden in de gevangenis, zij maken zo'n 30% uit de populatie. Meestal gaat het om mensen van de streek die hier hun (korte) straf uitzitten. Tot slot is ongeveer 27% geïnterneerd, geïnterneerden verblijven meestal op de psychiatrische afdeling.

Categorie	Gemiddeld # 2008	Gemiddeld % 2008	Gemiddeld # 2009	Gemiddeld % 2009	Gemiddeld % 2010
Beklaagden + niet definitief veroordeelden	182,05	46,24	162,9	40,90	42
Veroordeelden	118,57	30,12	126,7	31,81	30
Geïnterneerden	86,6	22,04	104,3	26,19	27
Andere	6,29	1,6	4,4	1,10	1
TOTAAL	393,72	100	398,3	100	100

Deze cijfers kunnen slechts een richtgetal zijn. De Gentse gevangenis wordt immers gekenmerkt door een groot verloop en de samenstelling van de populatie is afhankelijk van een veelheid aan factoren: zo werden in 2008 werden er 1107 personen ingeschreven op de gevangenisrol van de Gentse gevangenis, 787 personen werden in vrijheid gesteld en 161 personen werden vrijgelaten onder elektronisch toezicht. Er waren in 2008 725

binnenkomende transfers en 818 uitgaande transfers. In 2009 had gemiddeld 67% van de gedetineerden de Belgische nationaliteit.

In de nabije toekomst zal de functie van arresthuis opnieuw centraal komen te staan en zal bijgevolg het aandeel beklagden groter worden binnen de populatie ten nadele van het aantal veroordeelden en geïnterneerden. Ook het totaal aantal gedetineerden in de Gentse gevangenis zou hierdoor moeten verminderen.

Zoals eerder aangehaald werd de gevangenis in oorsprong gebouwd in functie van een individueel afzonderingsregime. In het verleden waren er maximaal 4 groepslokalen voor onderwijsactiviteiten beschikbaar. Vanaf het schooljaar 2011-2012, na door de verhuis van de bibliotheek naar de werkhuizen, wordt gekozen om 1 extra groepslokaal in te richten. Dit vooral met het oog op het onderwijs- en vormingsaanbod. De meeste groepslokalen moeten polyvalent kunnen worden ingezet. Hieronder beschrijven we kort de verschillende leslokalen.

4.2. Infrastructuur

De voormalige bibliotheek is sinds november 2010 een nieuw computerlokaal dat uitsluitend wordt gebruikt voor educatieve activiteiten voor gedetineerden.

Het voormalige lokaal van de DSCW wordt vanaf september 2011 een nieuw les-, vormings- en overleglokaal. De prioriteit ligt wel duidelijk bij lessen en vormingen.

TV zaal A en TV zaal C kunnen worden ingezet als les-, vergader- en vormingslokaal. Deze lokalen moeten dus polyvalent kunnen worden gebruikt.

TV zaal vrouwenafdeling kan overdag worden ingezet als les en vormingslokaal of als ruimte voor individuele gesprekken met vrouwelijke gedetineerden. 's Avonds doet dit lokaal dienst als ontspanningslokaal. Dit lokaal moet dus polyvalent kunnen worden gebruikt.

Al deze lokalen kijken uit op het centrum met uitzondering van het nieuwe computerlokaal.

Het voormalige kopiellokaal van de DSCW zal vanaf september 2011 worden ingericht als materialenkast voor het onderwijsaanbod. Door de verhuis van de DSCW naar de nieuwe bibliotheek en uit de evaluatie die de leerkrachten in juni 2011 deden, bleek dat hier nood aan is.

In de 'leeuwenkooien' waar de individuele wandeling doorgaat op vleugel A wordt ook de pauze voorzien voor de mannelijke deelnemers aan de lessen. Dit is geen ideale situatie maar zo kan wel een pauze worden voorzien.

De nieuwe bibliotheek waar vanaf september 2011 een educatieve hoek zal worden uitgebouwd. Hier zullen gedetineerden langdurig lesmateriaal, ondersteunend materiaal (vb. woordenboeken, bis materiaal, rekenmachines ...) en evt. multimediamateriaal (luister cd's voor taallessen, cd-rom met oefeningen...) kunnen lenen.

Gezien de moeilijke financiële situatie en de inspanningen die de Gentse gevangenis al deed voor het nieuwe computerlokaal werden tijdens het schooljaar 2010-2011 geen laptops aangekocht ter ondersteuning van het groepsaanbod. In de nabije toekomst zal dit waarschijnlijk ook niet mogelijk zijn.

4.3. Kenmerken van het regime

De Gentse gevangenis is een “Gesloten inrichting”: dus een inrichting met uitgebreide veiligheidsvoorzieningen (hoge muren, tralies, prikkeldraad, detectieapparatuur enz.). Er is geen open deur regime. Om te kunnen deelnemen aan activiteiten worden gedetineerden opgeroepen door een medewerker van de DSCW en uit hun cel gelaten door een PBA. Een goede samenwerking en communicatie met het justitiepersoneel is dus onontbeerlijk.

Heel wat gedetineerden verrichten penitentiaire arbeid. Deze arbeid valt uiteen in 2 grote categorieën, enerzijds is er het werk in de 4 werkplaatsen voor lichtindustriële arbeid in de mannenafdeling (ca 115 plaatsen) of in de 2 werkplaatsen in de vrouwenafdeling (25 plaatsen). Anderzijds zijn er ook fatiken. Deze gedetineerden werken mee om de dagdagelijkse werking van de gevangenis te ondersteunen. Het gaat om mensen die in de bibliotheek werken, het eten en kleren bedelen, in de keuken werken... . De arbeid in de werkplaatsen gaat hoofdzakelijk door in de voormiddag, de werkuren van fatiken hangen af van hun specifieke job.

Veroordeelden, beklagden en geïnterneerden mogen samen deelnemen aan activiteiten. Ook mannen en vrouwen mogen samen deelnemen aan activiteiten.

In sommige gevallen worden gedetineerden voor korte of langere termijn uitgesloten van het gemeenschapsregime. Vaak gaat het over gedetineerden die, uit veiligheidsoverwegingen of bij wijze van tuchtmaatregel, aan een afzonderingsregime of een ander beperkt regime onderworpen worden. In sommige gevallen kan, in overleg met de gevangenisdirectie, een tuchtmaatregel worden aangepast om betrokkene verder te laten deelnemen aan de lessen. De OC neemt hiertoe het initiatief.

Lessen kunnen in de namiddag doorgaan van 13.10 tot 16.15 (er is een pauze rond 15 u van 15 minuten) en 's avonds van 19.00 tot 21.00 (zonder pauze).

Naast arbeid, bezoek en wandeling worden nog heel wat andere activiteiten georganiseerd voor gedetineerden. Sportactiviteiten, vormingen, infoavonden, culturele activiteiten. In de periodes dat de werkplaatsen gesloten zijn (eindejaarsperiode en Gentse feesten) worden extra activiteiten georganiseerd (sport, optredens, ontspanning,...).

Door zinvolle tijdsbesteding tijdens de detentie kan een gedetineerde zijn eigen mogelijkheden/capaciteiten ontdekken en kan zijn zelfrespect weer groeien. In de Gentse Gevangenis wordt, binnen de grenzen van het mogelijke en met respect voor de keuze van de gedetineerde, getracht om een gevarieerd en gedifferentieerd aanbod inzake vrijetijdsbesteding te realiseren. Onderwijs wordt in de Gentse Gevangenis beschouwd als een onontbeerlijke vrijetijdsbesteding. In de Gentse Gevangenis vinden dan ook talrijke onderwijsactiviteiten plaats.

Het feit dat de gevangenis een zeer diverse populatie heeft en een zeer groot verloop kent, heeft uiteraard implicaties op het hulp- en dienstverleningsaanbod. Zo worden binnen onderwijs alleen kortlopende opleidingen georganiseerd.

Deze worden georganiseerd binnen het reguliere schooljaar. De lessen starten ten vroegste op 1 september en eindigen ten laatste op 30 juni.

4.4. Actualisering onderwijs aan gedetineerden binnen het Vlaams beleidsplan kennis- en expertiseontwikkeling in het VWO

Voor de actualisering van dit plan zijn in maart 2011 bijna alle OC's van Vlaanderen samengekomen. De focus lag op het formuleren van een gemeenschappelijke missie en visie op onderwijs aan gedetineerden en het uittekenen van de krachtlijnen van een strategisch plan om deze visie te realiseren. Het is dus een gemeenschappelijk plan dat gemeenschappelijk zal moeten worden uitgevoerd. Het volledige plan en een samenvatting van de doelstellingen kan je vinden in bijlage.

We kunnen dus geen lokaal onderwijs aan gedetineerden organiseren zonder oog te hebben voor het grotere geheel. Bij het uitwerken van een lokaal onderwijsaanbod en –beleid zal dit plan steeds mee in rekening moeten worden gebracht. Enkele belangrijke strategische doelen, met een impact op de lokale werking, wil ik hier toch even aanhalen:

- SD3: Een systeem voor leertrajectbegeleiding van gedetineerden uitbouwen
- SD4: Een registratiesysteem voor onderwijs aan gedetineerden ontwikkelen ter ondersteuning van de leertrajectbegeleiding, de lokale werking en de mogelijkheid tot rapporteren en evalueren
- SD5: Het digitaliseringsproces van onderwijs in de gevangenissen ondersteunen
- SD6: Een Vlaams onderwijsplan gedetineerden ten behoeve van een optimaal uitgebouwd en afgestemd onderwijsaanbod uittekenen.

Deze doelstellingen hebben niet alleen een impact op de lokale werking, maar kunnen deze ook versterken en/of ondersteunen.

4.5. Vlaams strategisch Plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

“De Vlaamse Gemeenschap waarborgt sinds 17 juli 2000 het recht van gedetineerden en hun directe sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening zodat ook zij zich harmonisch en volwaardig kunnen ontplooiën in de samenleving”

Dit is de missie die aan de grondslag ligt van het Vlaams Strategisch Plan voor hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Dit strategisch plan gaat uit van een recht van eenieder op hulp- en dienstverlening. Ook gedetineerden beschikken over dit recht. Zij zijn nog steeds volwaardige burgers die kunnen genieten van al hun rechten, met uitzondering van het recht om te gaan en staan waar ze willen. Gedetineerden blijven leden van de samenleving en moeten hun recht op hulp- en dienstverlening ook in de gevangenis kunnen blijven uitoefenen.

4.6. Verhouding van onderwijs t.a.v. ander aanbod in de gevangenis

In de Gentse gevangenis worden al lange tijd heel wat activiteiten voor gedetineerden georganiseerd. Sinds de invoering van het ‘Vlaams strategisch plan hulp en dienstverlening aan gedetineerden’ zijn de activiteiten georganiseerd of verstrekt op de terreinen van welzijn, gezondheid, cultuur, onderwijs, sport, werkgelegenheid, alleen maar toegenomen.

In de Gentse gevangenis zijn er dus, naast de onderwijsverstrekkers, nog heel wat andere partners actief. Bovendien bestaat er een nauwe samenwerking met een aantal partners. Voor een meer uitgebreid overzicht van deze partners verwijs ik graag naar het opleidingsplan onderwijs 2010-2011.

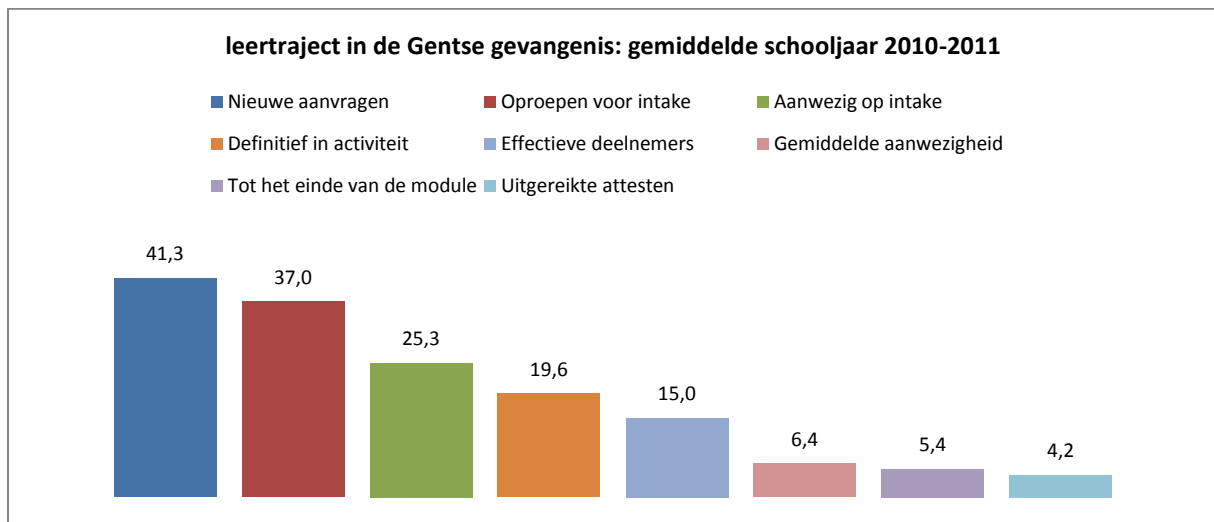
Algemeen kunnen we stellen dat onderwijs een belangrijk aandeel heeft binnen het totale hulp- en dienstverleningsaanbod in de Gentse gevangenis.

5. ANALYSE van de LEERBEHOEFTE en LEERVragen van GEDETINEERDEN

In het opleidingsplan van 2010 werd dieper ingegaan op de analyse van de leerbehoeften en leervragen van gedetineerden. Gezien het profiel van de populatie niet fundamenteel gewijzigd is zijn hier geen grote verschuivingen te verwachten. Voor meer info hierover verwijst ik dan ook graag naar het opleidingsplan van vorig jaar.

5.1. Evaluatie aanbod schooljaar 2010-2011

Onderstaande grafiek toont – over alle cycli en over alle modules heen – gemiddeld de evolutie van het # cursisten, vanaf aanmelding tot en met attestuitreiking en toont de ‘uitval’ per sleutelmoment.

Per module melden zich gemiddeld een 41 tal nieuwe personen aan waarvan er een 37 effectief worden opgeroepen voor een intake. Gemiddeld nemen er 25 personen effectief deel aan de intake.

Gemiddeld vallen hier dus al 12 personen af: redenen van deze ‘uitval’ zijn: sommige gedetineerden weigeren om de intake te doen, anderen kunnen niet deelnemen wegens tuchtmaatregelen, nog anderen zijn niet beschikbaar op het moment van de intake (vrij, transfer, bezoek, advocaat, politie, sport ...) en in sommige gevallen wordt in overleg met de lesgever beslist dat een intake niet opportuun is (vb de kandidaat spreekt helemaal geen Nederlands en wil PC leren).

Naast de 25 personen die deelnemen aan de intake krijgen ook gedetineerden die nog op de wachtlijst stonden de kans om op te starten. Gemiddeld starten er ongeveer 20 personen in iedere module, 15 daarvan zijn minimaal 1 les aanwezig, de uiteindelijke gemiddelde groeps grootte over alle modules en over alle cycli heen is 6. Uiteindelijk halen gemiddeld 5 gedetineerden het ‘einde van de module’, de meesten daarvan behalen ook effectief het resultaat. Uit de geverifieerde cijfers die ons door AHOVOS aangeleverd worden, blijken gemiddeld 8,3 personen te worden gefinancierd.

Tussen de eerste aanmelding en het einde van de module is er dus heel wat uitval. Vaak omdat mensen weigeren deel te nemen, in vrijheid worden gesteld of op transfer vertrekken. Een aantal mensen kan niet starten omdat hun niveau niet aansluit bij het ingerichte niveau of om organisatorische redenen.

Van de definitief ingeschreven deelnemers is de meeste uitval is te wijten aan invrijheidsstelling of transfer (bijna 20%); omdat ze zelf weigeren nog langer te komen of omdat ze door de organisatie niet langer worden toegelaten (ongeveer 45%).

Onderstaande tabel geeft het aantal gedetineerden die in het schooljaar 2010-2011 begeleid werden en de uitval gedurende het traject.

Er werden in totaal 20 modules georganiseerd. Daarvoor hebben we in totaal 1094 aanvragers geregistreerd (826 nieuwe en 268 op de wachtlijst). 739 gedetineerden werden uitgenodigd voor een intake en 506 daarvan (68,5%) waren ook effectief aanwezig op de intake.

Uiteindelijk zijn er 314 van die 506 geselecteerd om op te starten in één van de 20 modules, waarvan er uiteindelijk 223 gestart zijn, aangevuld met 77 die nog later zijn ingestroomd.

391 gedetineerden zijn uiteindelijk definitief in activiteit, goed voor 35,7% ten opzichte van het oorspronkelijk aantal aanvragers. Van die 391 gedetineerden waren er 300 minstens één les aanwezig (76,7%).

251 gedetineerden zijn gedurende de module gestopt: het merendeel is gestopt op eigen initiatief (134), 73 door overmacht en 44 door de organisatie.

107 gedetineerden voleindigden in het schooljaar 2010-2011 hun module, 84 daarvan behaalden ook effectief hun attest.

Totaal C1-C4 2010-2011 alle modules (20 modules georganiseerd)		TOTAAL	
Wachtlijst		268	
Nieuwe aanvragen		826	
Totaal aanvragers		1094	
Aantal uitnodigingen intake		739	
Aantal aanwezig intake		506	68,5%
Aantal geselecteerd bij start module		314	
Aantal gestart van geselecteerden		223	
Aantal bijgekomen (latere instroom)		77	
Aantal definitief in activiteit (geselecteerd + latere instroom)		391	35,7%
Effectieve dlrs (minimum 1 les aanwezig)		300	76,7%
Aantal gestopt overmacht (OV)		73	18,7%
Aantal gestopt organisatie (OR)		44	11,3%
Aantal gestopt eigen initiatief (OE)		134	34,3%
Aantal gestopt totaal		251	64,2%
Aantal voleindigd		107	35,7
Aantal uitgereikte attesten		84	28,0

5.2. Evolutie ten opzichte van voorgaande schooljaren

In vergelijking met voorgaande schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 zijn een aantal trends waar te nemen.

- Het aantal deelnemers dat definitief in de activiteit wordt ingeschreven is ieder schooljaar gestegen en heeft ondertussen zijn maximum bereikt. Deze stijging is te verklaren door extra instroom van reservekandidaten tijdens de eerste lesweken om niet-starters en afhakers te vervangen.
- Zowel op het 1/3 moment als op het einde van de activiteit stijgt het gemiddeld aantal deelnemers aan de module heel licht (+1).
- Het aantal gedetineerden dat afhaakt gedurende het traject ligt met een gemiddelde van ongeveer 65% aanzienlijk lager dan vorig schooljaar toen gemiddeld 72% afhaakte, dit vooral onder invloed van de grote transfergolf naar Tilburg.

3) Wat valt op...

1/ Rekenen

Bij het rekenaanbod lag het instroomcijfer iets lager dan het gemiddelde. Toch durven we dit nieuwe aanbod, waarmee we in het bijzonder inzetten op cursussen die geletterdheid en gecijferdheid bevorderen, een succes te noemen omdat het gemiddeld aantal deelnemers per les en het aantal deelnemers bij het einde van de module vergelijkbaar was met andere modules.

Naar profiel van gedetineerden valt het op dat het aantal veroordeelden en geïnterneerden ten opzichte van andere gedetineerden hoger ligt dan bij andere modules.

2/ Rijbewijs:

Bij het aanbod rijbewijs is er een wezenlijk verschil tussen de eerste en de tweede cyclus. Dit heeft te maken met het bericht dat het examen niet zou kunnen worden afgelegd in de gevangenis waardoor de uitval op eigen initiatief in de tweede cyclus beduidend hoger lag.

De mogelijkheid om ook effectief examen te kunnen afleggen in de gevangenis zelf is met andere woorden een belangrijke factor voor het succes van deze module in de gevangenis.

De screening voor de instap in rijbewijsmodules is zeer strikt omdat mensen binnen de 3 jaar in aanmerking moeten komen voor invrijheidsstelling, anders is het slagen voor een theoretisch rijexamen zinloos.

3/NT2:

Het NT2 aanbod kenmerkt zich door een sterk afwijkend cursistenprofiel ten aanzien van de andere modules in de Gentse gevangenis: 91% van de deelnemers zijn mannen en 86% van de deelnemers zijn beklagden.

4/ OLC:

Van september 2010 tem juni 2011 waren in het OLC gemiddeld bijna 10 cursisten aanwezig per lesmoment. Vooral op avond was er een zeer stabiele groep. Vandaar dat geopteerd werd om minimaal 1 avondmoment te behouden.

4) Individueel studeren

Voor het aanbod individueel studeren neemt een vrijwilliger de individuele (traject)begeleiding op zich. Ook hier hechten we steeds meer belang aan een goeie intake en screening voor we overgaan tot het opstarten van een individueel leertraject of het bestellen van materiaal: aan de hand van een intakegesprek, eventueel aangevuld met een instaptoets proberen we de leervraag en leercapaciteiten van de cursisten zo goed mogelijk in te schatten. Vaak mondt een individuele leervraag voor bijvoorbeeld bedrijfsbeheer of boekhouden zo bijvoorbeeld uit in een gerichte doorverwijzing naar het open rekenaanbod. Ook andere leervragen kunnen leiden tot een doorverwijzing naar het groepsaanbod in de gevangenis of het verstrekken van informatie over opleidingsmogelijkheden buiten de gevangenis.

Slechts een minderheid van de aanvragers start effectief een individueel leertraject op.

Dit schooljaar willen we deze vorm van trajectbegeleiding en de screeningsinstrumenten verder uitwerken. Dit om kandidaat deelnemers op weg te helpen naar het meest geschikte aanbod en hun kansen op succes te vergroten.

5.3. Nieuw in het aanbod schooljaar 2010-2011

1) Rekenen en rijbewijs

Zowel het rekenaanbod als het rijbewijsaanbod passen binnen onze visie, waarbij de klemtoon wordt gelegd op modules die de geletterdheid bij gedetineerden verhogen. Dat het theoretisch rijexamen niet kon doorgaan binnen de gevangensmuren, ondanks alle inspanningen en de structurele samenwerking met rijbewijs op school, was een zware ontgoocheling voor alle betrokkenen. Dit schooljaar willen we dan ook verdere stappen zetten om het examen binnen de gevangensmuren mogelijk te maken.

2) Onthaalmodule voor anderstaligen

In 2010-2011 werd ook de 'onthaalmodule Nederlands voor anderstaligen' geïntroduceerd. Uit de evaluatie bleek dat we de focus beter ruimer leggen dan onthaal voor 'nieuwe' anderstalige gedetineerden. De module kan bijvoorbeeld ook worden ingezet voor anderstalige gedetineerden die niet in het groepsaanbod van CVO de Bargie kunnen instromen, namelijk anderstaligen met een lagere leerbaarheid en anderstaligen met een hoger of lager taalniveau dan wordt aangeboden, eventueel zelfs anderstaligen die zich te laat aanmelden om nog te kunnen aansluiten bij de lessen.

Door de inhoud van de module, het dagelijks leven in de gevangenis; het materiaal op maat van de Gentse gevangenis, met veel oog voor visuele ondersteuning; en de specifieke aandacht voor taal binnen de module; heeft deze voor anderstaligen zowel inhoudelijk als op het vlak van taal een meerwaarde. Echter, aangezien de daartoe aangetrokken vrijwilliger zich in de namiddag en 's avonds niet ken vrijmaken, dient dit aanbod tijdelijk on hold gezet te worden.

5.4. Evaluatie van het onderwijsaanbod door alle betrokken stakeholders

1) Evaluatie door de deelnemers

Net voor het einde van elke module krijgen de deelnemers een evaluatieformulier dat tijdens de les kan worden ingevuld. Om niet alleen de volhouders een stem te geven, krijgen ook de afhakers, die nog in de gevangenis verblijven, dit formulier op cel. Ook een aantal deelnemers van het OLC en een aantal mensen die individueel studeren krijgen deze bevraging. Het sjabloon van de bevraging en de resultaten kunnen bij de onderwijscoördinator opgevraagd worden.

De belangrijkste conclusie die we kunnen trekken is dat de meeste deelnemers tevreden zijn over het globale onderwijs in de Gentse gevangenis.

2) Evaluatie door de lesgevers van de CVO's en CBE

Ook alle lesgevers krijgen op het einde van het schooljaar een evaluatieformulier met een aantal vragen ivm lesgeven in de specifieke context van de Gentse gevangenis. De resultaten van deze bevragingen kunnen bij de onderwijscoördinator opgevraagd worden. De resultaten van deze bevraging werden op het laatste lerarenoverleg van het schooljaar toegelicht en uitgediept.

Als conclusie kunnen we stellen dat de meeste lesgevers tevreden zijn over de manier van werken binnen de gevangenis. Sommige praktische punten die tijdens de evaluatie aanbod zijn gekomen, bijvoorbeeld ivm materiaal worden in het schooljaar 2011-2012 opgenomen. Wat negatief wordt geëvalueerd was de motivatie van de cursisten, dan vooral het gebrek daaraan. Opvallend is dat de lesgevers hun relatie met de cursisten wel positief evalueren. In 2011-2012 zullen we ernaar streven door het tijdig signaleren van problemen via de

lesgevers 'storende elementen' sneller aan te spreken en indien nodig uit de groep te verwijderen om de motivatie bij de rest niet negatief te laten beïnvloeden en om te vermijden dat gemotiveerde cursisten afhaken. Individuele coaching zou natuurlijk nog beter zijn maar is momenteel niet haalbaar.

3) Evaluatie door de werkgroep onderwijs in de Gentse gevangenis

Aan de leden van de WGO werd gevraagd de operationele doelstellingen van het vorige opleidingsplan te evalueren ahv 3 vragen: Wat is al gebeurd? Is dit voldoende? Wat zou er moeten gebeuren. Onder andere aan de hand van deze evaluatie werden de operationele doestellingen in dit opleidingsplan herschreven.

Globaal werd binnen de strategische doelstelling 1 alles heel positief geëvalueerd, alleen de verdere uitbouw van het OLC wordt als werkpunt aangehaald.

Bij strategische doelstelling 2 werd ook alles positief geëvalueerd, alleen op het vlak van lokalen en materialen is er nog heel wat werk aan de winkel. De inrichting van het nieuwe pc lokaal wordt heel positief onthaald maar de herinrichting van de andere lokalen en de toegang tot internet worden als prioritaire werkpunten gezien. Ook de verdere uitbouw van een vrijwilligerswerking en finalisering van een draaiboek introductie en ondersteuning van nieuwe leerkrachten wordt aangehaald als werkpunt.

Voor strategische doelstelling 3 worden een aantal werkpunten aangehaald. Vooral een alternatief aanbod Nederlands voor anderstaligen, een betere samenwerking met de trajectbegeleiders JWW waarin zij het onderwijstraject ook opvolgen en het heropstarten van de werkgroep ervaringsbewijzen worden hier aangehaald als belangrijke werkpunten.

Bij strategische doelstelling 4 waren de meeste opmerkingen van vormelijke aard en verwezen deze naar het verder concretiseren van de operationele doelstellingen. Inhoudelijk werd vooral gekeken naar het verder integreren van het GOS als registratie-instrument en het realiseren van een globaal hulp- en dienstverleningsplan waarbinnen het onderwijsplan vervat is.

Bij strategische doelstelling 5 waren er geen inhoudelijke bedenkingen.

Bij strategische doelstelling 6 wordt vooral verwezen naar de werkgroep bekendmaking van de Gentse gevangenis waar een bekendmakingsbeleid moet worden uitgewerkt.

5.5. Trajectbegeleiding

Op het vlak van trajectbegeleiding wordt zeker al een en ander opgenomen, er is evenwel nog geen uitgeschreven methodiek voorhanden.

Een succesvol leertraject van gedetineerden start – net als buiten de gevangensmuren - met een goede registratie en een goed georganiseerd intakebeleid en screening opdat gedetineerden gericht instromen en/of doorverwezen worden naar het meest geschikte opleidingsaanbod binnen (en in een later stadium ook of buiten de muren). Om uitval te vermijden is een goede opvolging gedurende het leertraject en na afronden van het leertraject essentieel. De visie hieromtrent bouwt verder op de visie van het consortium in het algemeen.

We brengen de manier waarop er momenteel aan trajectbegeleiding gedaan wordt in de Gentse gevangenis in kaart:

In de Gentse gevangenis gebeurt registratie via een systeem in excel, door de onderwijscoördinator zelf ontwikkeld: het volledige leertraject wordt geregistreerd: vanaf de aanmelding, via een rapportbriefje of doorverwijzing, tot en met uitstroom. Dit is echter een intern systeem, dat de lokale gevangensmuren niet overstijgt en daarmee meteen één van de knelpunten.

Alle intakes en screening worden geconcentreerd in de intakeweek en worden organisatorisch opgevolgd door de OC en inhoudelijk door de betrokken lesgever. De resultaten van de intakes worden geregistreerd.

Op basis van die intakes worden gedetineerden in groepen onderverdeeld en doorverwezen naar het voor hen meest passend aanbod. Alle plaatsingen worden op het lerarenoverleg met de betrokken lesgever besproken. Gedetineerden worden individueel op de hoogte gebracht als ze kunnen starten in een module via een briefje op cel. Ook eventuele latere instroom van reservekandidaten wordt altijd met de lesgever overlegd.

Een gedetineerde kan na intake doorverwezen worden naar een opleiding uit het groepsaanbod binnen de gevangensmuren, naar het OLC of naar een aanbod buiten de gevangensmuren.

Gedurende de opleiding zelf worden aanwezigheid en redenen van uitval ook geregistreerd. Wanneer een gedetineerde dreigt af te haken, wordt deze aangesproken en wordt - indien mogelijk - gezocht naar een oplossing om bijvoorbeeld werk en onderwijs in de gevangenis te combineren.

Gedetineerden die een individueel leertraject volgen, worden korter opgevolgd en hier wordt gewerkt met coaching. Op de inhoud worden deze cursisten minder ondersteund.

Het feit dat er in de Gentse gevangenis geen 'centrale trajectbegeleiders' zijn die het algemene detentietraject opvolgen (alle H&D) is een grote tekortkoming: het is essentieel om het leertraject van gedetineerden te zien in het groter geheel van de gevangenis. Specifiek op gebied van H&D onderwijs is er tot op heden nog geen uitgewerkte algemene screeningsmethode en registratie die de gevangensmuren overstijgt.

5.6. Rapport van de tussentijdse evaluatie onderwijs aan gedetineerden

Onderwijs aan gedetineerden werd in 2010 al tussentijds geëvalueerd.

In het vorige opleidingsplan (2010) werden een aantal punten uit de tussentijdse evaluatie uitgebreid besproken. In het huidige opleidingsplan (2011) willen we kort de conclusies die hieraan werden gekoppeld toelichten.

Om te komen tot een betrouwbare dataverzameling zijn reeds heel wat data met betrekking tot onderwijs in de Gentse gevangenis beschikbaar bij de onderwijscoördinator. Naar de toekomst toe zou het nog makkelijker moeten worden om bepaalde data te koppelen aan onderwijsactiviteiten door de verdere implementatie van het GOS (Gedetineerdenopvolgsysteem). De OC volgt deze ontwikkelingen om die reden ook van zeer nabij op. Ook binnen het VOC worden de ontwikkelingen hierover verder opgevolgd en wordt een werkgroep data opgestart waarin de OC van de Gentse gevangenis zal participeren.

In de Gentse gevangenis wordt het aanbod afstandsonderwijs al gestuurd door de OC. De OC werkt hiertoe nauw samen met een vrijwilliger die instaat voor een intakegesprek en eventueel een instapoefening. De OC en de vrijwilliger bekijken samen welke info kan worden doorgegeven, waar de gedetineerde zich eventueel kan inschrijven of welk materiaal aangekocht moet worden, of ontleend kan worden in de bibliotheek van de gevangenis. Het is dankzij dit intakebeleid dat er in de Gentse gevangenis minder 'zinloze' trajecten opgestart worden waar gedetineerden toch massaal afhaken.

Doorheen het rapport klinkt een verwijt naar basiseducatie dat zij hun opdracht in de gevangenis niet opnemen. Dit dient in Gent zeker genuanceerd te worden: basiseducatie Gent heeft al een lange samenwerking met de Gentse gevangenis, zo voorzien ze al jaren begeleiding voor het OLC en werden in het verleden al verschillende groepscursussen georganiseerd. Ook in de toekomst wil basiseducatie meer aanbod in de gevangenis voorzien en het uiterst belangrijke OLC blijven begeleiden. Zo werd vorig schooljaar ondermeer gestart met modules rekenen en rijbewijs.

Om de 'blinde vlekken' in het aanbod in te vullen gaan we eerst na wat het meest wenselijke aanbod voor de Gentse gevangenis en op basis daarvan gaan we binnen het consortium op zoek naar aanbodverstrekkers die dit aanbod kunnen verzorgen in de gevangenis.

Naar de toekomst is er een duidelijke vraag naar extra openleermomenten, bedrijfsbeheer, Engels, Nederlands moedertaal... . Daarnaast willen we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn met het ervaringsbewijs, door een combinatie aan te bieden van detentie arbeid en korte technische modules.

Afspraken over de grenzen van de consortia heen kunnen gedeeltelijk worden opgenomen door de onderwijscoördinatoren. Deze hebben de ambitie om, ondersteund door het VOCVO, tot een 'Vlaams opleidingsplan voor gedetineerden' te komen waar ondermeer een gemeenschappelijke visie op onderwijs voor gedetineerden kan worden opgenomen, maar ook waar afspraken gemaakt worden over de spreiding van het aanbod.

Er is ondertussen een Vlaams 'Beleidsplan onderwijs aan gedetineerden 2008-2012' opgemaakt.

In tegenstelling tot wat in het rapport is opgenomen, worden de delers in de Gentse gevangenis zeker niet altijd 'vlotjes' gehaald.

In onderstaande tabel zie je hoe het aantal geverifieerde deelnemers zich verhoudt ten aanzien van de delers voor de ingerichte modules.

We merken evenwel op dat nog niet voor alle modules die vorig schooljaar ingericht werden, geverifieerde cijfers beschikbaar zijn. De referentieperiodes verschillen van schooljaren. Hierdoor is onderstaande tabel niet volledig representatief. Ze geeft evenwel een indicatie van de moeilijkheid om de delers te halen in de context van de Gentse gevangenis, een arresthuis.

Aanbod	Talen RG 1&2	NT2 CVO	PC les CVO	Rekenen CBE	Rijbewijs
Deler	15	12	11	6	8
	Italiaans (1x) Frans (2x) Spaans (2x)	NT2 (3x)	Geen gegevens bekend	3 x	1 x
gemiddeld # deelnemers	8,25	8	?	8,25	10
Vershil	- 6,75	- 4	?	+2,25	+2

6. OMSCHRIJVING van het OPLEIDINGSAANBOD in de Gentse gevangenis

6.1. Huidig onderwijsaanbod

1) Groepsaanbod

Het grootste deel van het aanbod bestaat uit groepsgericht onderwijs in de vorm van modules, zoals omschreven in de leerplannen. Deze modules kunnen leiden tot een deelcertificaat. De modules worden ingericht binnen een achttwekencyclus waarvan er 4 per schooljaar worden georganiseerd.

Voor elke module is een intake voorzien voor de nieuwe kandidaat deelnemers. Nieuwe deelnemers kunnen ten laatste instromen op het 1/3 moment in overleg tussen de OC en de lesgever. Elke ingerichte module, met uitzondering van rekenen en rijbewijs, bestaat uit 16 lessen van 3u. Na elke lesacyclus is er een proclamatiemoment voor alle geslaagde deelnemers.

Onderstaande figuur geeft de jaarplanning van onderwijs voor gedetineerden voor 2011-2012 weer.

2011-2012															
	augustus	septembe	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus		
Maandag	1														
Dinsdag	2			1 HV						1					
Woensdag	3			2 HV			1			2			1 ZV		
Donderdag	4	1 Intake NT2		3 HV	1			1		3			2 ZV		
Vrijdag	5	2 Lerarenoverleg		4 HV	2			2		4	1		3 ZV		
Zaterdag	6	3	1	5	3			3		5	2		4		
Zondag	7	4	2	6	4	1	5	4	1	6	3	1	5		
Maandag	8	5 Start C1	3	7 Intake C2	5	2 KV	6	5	2 PV	7	4	2 ZV	6 ZV		
Dinsdag	9	6	4	8	6	3 KV	7	6	3 PV	8	5	3 ZV	7 ZV		
Woensdag	10	7	5	9	7	4 KV	8	7	4 PV	9	6	4 ZV	8 ZV		
Donderdag	11	8	6	10 Lerarenover	8	5 KV	9	8	5 PV	10	7	5 ZV	9 ZV		
Vrijdag	12	flyer nt2/low	9	11	9	6 KV	10	9	6 PV	11	8	6 ZV	10 ZV		
Zaterdag	13	10	8	12	10	7	11	10	7	12	9	7	11		
Zondag	14	11	9	13	11	8	12	11	8	pasen	13	10	8	12	
Maandag	15	12	10	14 Start C2	12	9	13	12	9 PV	14	11	9 ZV	13 ZV		
Dinsdag	16	Flyer Reken	13	15	13	10	14	13	10 PV	15	12	10 ZV	14 ZV		
Woensdag	17	14	12	16	14	11	15	14	11 PV	16	13	11 ZV	15 ZV		
Donderdag	18	Flyer ICT/IT	15	17	15	12	16	15	12 PV	17	OLHH	14	12 ZV	16 ZV	
Vrijdag	19	16	14	18	16	13	17	16	13 PV	18	Brug	15	13 ZV	17 ZV	
Zaterdag	20	17	15	19	17	14	18	17	14	19	16	14	18		
Zondag	21	18	16	20	18	15	19	18	15	20	17	15	19		
Maandag	22	19	17	21	19	16	20 KV	19	16	21	18	16 ZV	20 ZV		
Dinsdag	23	HERHALING	18	22	20	17	21 KV	20	17	22	19	17 ZV	21 ZV		
Woensdag	24	21	19	23	21	18	22 KV	21	18	23	20	18 ZV	22 ZV		
Donderdag	25	22	20	24	22	19	23 KV	22	19	24	21	19 ZV	23 ZV		
Vrijdag	26	23	21	25 Dag H&D vs	23	20	Ende C2	24 KV	23	20	25	22	Ende C4	24 ZV	
Zaterdag	27	24	22	26	24	21	25	24	21	26	23	21	25		
Zondag	28	25	23	27	25	22	26	25	22	27	24	22	26		
Maandag	29	Intake Spaan	24	28	26	23	Intake C3	27	24	23	Intake C4?	28	25	23 ZV	27 ZV
Dinsdag	30	Intake Pkn /	27	29	27	24	28	27	24	29	26	24 ZV	28 ZV		
Woensdag	31	Intake OLC	28	30	28	25	29	28	25	30	27	25 ZV	29 ZV		
Donderdag		29	27	29	29	26	30	29	26	31	28	26 ZV	30 ZV		
Vrijdag		30	28	Ende C1	30	27	Lerarenoverleg	30	27	Ende C3	Lerarenoverleg	29	27 ZV	31 ZV	
Zaterdag		29	27	31	28	25		31	28		30	28			
Zondag		30	28		29	26			29			29			
Maandag			31 HV			30	Start C3			30	Start C4		30 ZV		
Dinsdag						31						31	ZV		

De modules die dit schooljaar zullen worden ingericht:

- 4 modules Nederlands voor anderstaligen
- 4 modules computer
- 2 modules Spaans
- 1 modules Frans
- 4 modules rekenen
- 2 modules voorbereiding theoretisch rijexamen B
- 2 modules Engels
- 2 modules Engels
- CVO de Bargie
- PCVO Meetjesland
- PCVO Het Perspectief
- CVO ISBO
- CBE Gent-Meetjesland-Leiland
- CBE Gent-Meetjesland-Leiland
- CVO ISBO
- PCVO Het Perspectief

Het niveau van de ingerichte modules wordt bepaald door het aantal kandidaten per niveau en het niveau van de andere ingerichte modules.

2) OLC

Naast het groepsaanbod is er ook een aanbod open leren. Het OLC is 's avonds 2 keer per week 2u open. Hier is permanente instroom van nieuwe deelnemers mogelijk.

3) Afstandsonderwijs

Gedetineerden hebben ook de mogelijkheid te participeren aan afstandsonderwijs (BIS, EaD, OU, andere). Ze kunnen voor (traject)begeleiding beroep doen op een vrijwilliger. Begeleid Individueel Studeren (BIS) zette in 2007 haar werking voor het grote publiek stop. Eind 2010 werd deze werking definitief stopgezet. Het materiaal wordt via de gevangenisbibliotheek ter beschikking gesteld van de gedetineerden. Aan de Open Universiteit kunnen gedetineerden van op afstand studeren op universitair niveau volgens een eigen plan. De cursist krijgt het studiemateriaal toegestuurd en bepaalt zelf wanneer hij studeert. Om zich in te schrijven aan de Open Universiteit is geen diploma of toelatingsexamen vereist. Dit is voor de gevangenispopulatie uiteraard een belangrijk pluspunt. Gedetineerden krijgen 80% korting op inschrijvingsgeld, tentamenkansen en cursusmateriaal.

4) We willen tijdens het schooljaar 2011-2012 volgende initiatieven uitwerken.

Tijdens het schooljaar 2010-2011 werd een samenwerking opgestart met de Erasmushogeschool Brussel voor een cursiste die via afstandsonderwijs de opleiding vroedkunde volgde. Ook voor andere gedetineerden met een concrete onderwijsvraag inzake hoger onderwijs willen we zoeken naar een oplossing op maat via afstandsonderwijs.

Voor de onthaalmodules voor anderstalige nieuwkomers gaan we op zoek naar een vrijwilliger die de module dit schooljaar kan begeleiden. Dit is geen officiële onderwijsmodule. Vorig schooljaar werd al initiatief genomen voor deze module en tijdens de 4^e onderwijscyclus werd al proef gedraaid. Anderstalige gedetineerden die niet konden aansluiten bij het groepsaanbod van CVO de Bargie konden les volgen in het Nederlands over het leven in de gevangenis. Het ging hier om een groep anderstaligen met een uiteenlopend niveau en leervermogen. Door de module uit te testen is de focus verschoven van een wervende module naar een aanbod Nederlands voor anderstaligen die anders niet bediend worden. .

Voor het aanbod rijbewijs willen we nog steeds het theoretisch rijexamen binnen de Gentse gevangenis mogelijk maken ism het project 'Rijbewijs op School'; CBE Gent Meetjesland Leieland en GOCA.

Tenslotte willen we een extra openleer- of studiemoment inrichten, begeleidt door een vrijwilliger. Dit omdat de CVO's voorlopig niet bereid worden gevonden om dit aanbod op te nemen en dit wel belangrijk is. Het OLC kan een antwoord bieden op vragen die in het groepsaanbod niet kunnen worden opgenomen, het kan aanvullend werken met het groepsaanbod. Ook in de toekomst, wanneer e-leren en internet ifv studeren mogelijk wordt in de gevangenis, zal het OLC een centrale rol spelen.

6.2. Organisatie van het aanbod

Het werken met een 8-wekencyclus blijft opportuun gezien we in een arresthuis werken. Na de 4^e les is de meeste uitval te wijten aan invrijheidsstelling, transfer of 'tuchtmaatregelen'. De modules langer laten lopen zou dus alleen maar de de uitval verhogen. Er kunnen perfect 4 cycli worden georganiseerd per schooljaar.

Voor elke cyclus is er een intakeweek waar voor alle nieuwe modules intakes worden voorzien, op vrijdag is er een lerarenoverleg met aansluitend de proclamatie van de voorbije cyclus.

De opstart van de verschillende modules laten samenvallen is niet alleen opportuun om de administratie en praktische uitwerking organiseerbaar te houden. Ook om onderlinge concurrentie tussen modules tot het minimum te beperken is dit een goede formule, omdat een gelijktijdige opstart het overstappen tussen modules toe het minimum beperkt.

De lessen worden in de namiddag (13.10-16.15 met pauze) en 's avonds (19.00-21.00) georganiseerd. Gedetineerden gaven dit aan in de behoeftenbevraging en ook in het kader van het regime is dit het meest haalbaar. Voor het schooljaar 2011-2012 wordt geopteerd om alleen op dinsdag- en donderdagavond lessen te plannen.

Alle lessen binnen het modulaire aanbod gaan 2 keer per week door, met uitzondering van het rekenaanbod.

Er wordt gewerkt met zowel een vast als variabel aanbod. Het vast aanbod is het aanbod dat doorlopend wordt georganiseerd, het variabel aanbod is het aanbod dat binnen een schooljaar of over schooljaren heen soms wel en soms niet wordt ingericht. Een voorbeeld; NT2 is vast aanbod en wordt gedurende het hele schooljaar iedere cyclus aangeboden. Frans en Italiaans behoren tot het variabel aanbod en zullen afwisselend of vraaggestuurd worden aangeboden.

6.3. Werken met vrijwilligers

Hoewel we streven naar het inzetten van zoveel mogelijk professionele leerkrachten, kan ook de samenwerking met vrijwilligers een meerwaarde bieden. Er wordt hierbij aan verschillende scenario's gedacht:

1) Vrijwilligers in cobegeleiding, zoals al lang in het OLC gebeurt. Ook bij het rekenaanbod in de gevangenis wordt op die manier gewerkt. Hier is de professionele leerkracht duidelijk de eindverantwoordelijke en stuurt deze de vrijwilliger aan. Dit zou eventueel bij modules NT2 kunnen worden doorgetrokken om zo meer mensen met een verschillend niveau te kunnen onderwijzen. Dit schooljaar moeten we zoeken naar nieuwe vrijwilligers voor het OLC omdat alle momenten op avond staan geprogrammeerd en de vroegere vrijwilliger dit niet langer kan opnemen.

2) Vrijwilliger voor het (trajectmatig) begeleiden van cursisten die afstandsonderwijs volgen. Dit is ook nu al een realiteit en een serieuze meerwaarde voor de cursisten afstandsonderwijs. Deze vrijwilliger werkt nauw samen en wordt aangestuurd door de OC. Het gaat hier vooral om het detecteren van de leervraag, inschatten van de haalbaarheid van deze leervraag, het beschikbaar stellen van materiaal geven van informatie en opvolgingsgesprekken. Inhoudelijke coaching wordt hier minder opgenomen.

3) Vrijwilliger voor het begeleiden van (geschoolde) cursisten (die afstandsonderwijs) volgen. Voorlopig kunnen de CVO's geen begeleidingsmomenten voor het OLC opnemen. We zouden dit kunnen opvangen met begeleiding door vrijwilligers die in contact staan met CVO's en de OC voor pedagogische ondersteuning.

4) Vrijwilligers voor het aanbieden van een onthaalpakket voor anderstaligen. Dit is geen module binnen het officiële onderwijs, maar een pakket dat anderstalige gedetineerden wegwijs helpt maken in de Gentse gevangenis. Oa door het aanbieden van een intake door het Huis van het Nederlands binnen deze module willen we deze gedetineerden ook warm maken voor het onderwijsaanbod.

7. SWOT

STERKTES

- Het Strategisch Plan voor Hulp- en Dienstverlening aan Gedetineerden.
- Gemotiveerde en bekwame leerkrachten.
- Sterke Dienst Sociaal en Cultureel Werk.
- Certificaten / Attesten voor de cursisten.
- Voorgeschiedenis van onderwijs binnen de Gentse gevangenis
- Er is een groot draagvlak voor onderwijs in de gevangenis, zowel bij Vlaamse parters als bij justitie
- Een nieuw computerlokaal met 15 computers voor cursisten en 1 server voor de lesgever.
- Aankoop van laptops ter ondersteuning van het groepsaanbod.
- Het vernieuwde aanbod houdt zo maximaal mogelijk rekening met de behoeften van de gedetineerdenpopulatie zowel naar inhoud als naar vorm van het aanbod.
- Andere actoren in de gevangenis kunnen toeleiden naar het aanbod.
- Samenwerking met BIB ikv ter beschikking stellen lesmateriaal en ondersteunend materiaal
- Samenwerking met HvN ikv intakes NT2
- Diversiteit van het aanbod, er zijn heel wat verschillende zaken mogelijk.
- Focus op geletterdheid binnen het aanbod
- Een groot aantal verschillende aanbodverstrekkers voorzien een aanbod.

ZWAKTES

- De Gentse gevangenis is vooral een arresthuis. Beklaagden hebben een 'onzekere' situatie, wat leren niet bevordert.
- De infrastructuur van de Gentse gevangenis is niet prioritair gericht op groepsgerichte activiteiten. De beschikbare lokalen moeten vaak multifunctioneel worden ingezet.
- Een gevangeniscontext is geen gewone leercontext.
- De gevangenispopulatie is een kwetsbare doelgroep.
- Motivatie van cursisten en het screenen van deze motivatie. Veel gedetineerden zijn kortgeschoold en hebben geen echte 'leercultuur'.
- De gevangenispopulatie is een zeer diverse doelgroep.
- Er is voorlopig geen internettoegang voor lesgevers en zeker niet voor cursisten. Het is moeilijk om toegang te krijgen tot moderne onderwijsmethodes.
- Concurrentie met andere activiteiten: wandeling, werk, bezoek, vorming, sport,...
- Door groot aantal beklagden is het zeer moeilijk 'langere' onderwijstrajecten aan te bieden
- Bewakingsaspect en veiligheid is altijd prioritair. Hierdoor moet aanbod oa in dagschema gevangenis worden ingepast.
- Verloop
- Delers halen is in deze context voor heel wat modules bijna onmogelijk.
- De algemene kwetsbaarheid van het aanbod, Vervanging van leerkrachten bij evt. ziekte, incidenten. Niet halen van delers met schrapping van aanbod tot gevolg.
- Er worden bij heel wat inhouds slechts 1 niveau per module aangeboden. Hierdoor kunnen sommige mensen niet instromen binnen het aanbod.

<p>OPPORTUNITEITEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met de partners binnen het consortium zorgen voor de uitvoering van het opleidingsplan ivv een behoeftendekkend aanbod. • Samenwerken met de lesgevers om te komen tot een kwalitatief sterk aanbod. • Ervaringen uitwisselen met deskundigen uit andere gevangenissen. • Het aanbod bekend maken bij doorverwijzers, andere actoren in de gevangenis en gedetineerden • Intensiever samenwerken met andere diensten en personen (VDAB, begeleiders werkhuisen, TB jww...) ikv doorverwijzing, motivatie • Leertrajecten opstarten voor gedetineerden en de rol die het GOS hier kan in spelen. • Een van de lokalen (oude bib) wordt een nieuw computerlokaal met 15 cursistenpc's en een server voor de lesgever. Er kunnen ook laptops worden aangekocht ter ondersteuning van de andere lessen. Dit alles op kosten van het Steunfonds. • Gebruik maken van moderne middelen en methodieken. • Samenwerken met BIS • Samenwerken met de nieuwe gevangenisbibliotheek. • Er komt een extra groepslokaal • Mogelijkheden door de combinatie van detentiewerk en onderwijs ikv ervaringsbewijs (nog in onderzoek) • Vlaams beleidsplan onderwijs over de gevangenissen heen. • Het inzetten van vrijwilligers • Wervende activiteit NT2: onthaalpakket anderstaligen door vrijwilliger 	<p>BEDREIGINGEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gevangeniscontext versus de context van het volwassenenonderwijs. • De financiering van kleine groepen (delers). • Moeilijkheid om een onderwijstraject te voltooien. • Financiering van het OLC • De populatie van de Gentse gevangenis bestaat vooral uit beklagden. In de toekomst zal deze trend zich nog sterker doorzetten (oa door de gevangenis in Tilburg, een instelling voor geïnterneerden in Zelzate,...) • Onderwijs is voor justitie geen prioriteit bij het transferbeleid • Overmachtssituaties in de gevangenis kunnen het onderwijsaanbod altijd bedreigen (epidemie, staking,...) • Het niet laten doorgaan van het rijbewijsexamen binnen de gevangenis. • Voor een goede werking van het onderwijs is een goede en constructieve samenwerking met justitie(personeel) nodig.
--	---

8. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

In wat volgt, formuleren we een aantal strategische doelstellingen, die we de volgende jaren op onderwijsvlak stap voor stap zullen trachten te realiseren. Deze doelstellingen vormen elk afzonderlijk een antwoord op volgende vragen:

Waar willen we met onderwijs in de gevangenis naartoe? Wat willen we bereiken?

De doelstellingen kunnen als volgt geformuleerd worden:

SD1: Het creëren van een onderwijsaanbod waaraan alle gedetineerden van de gevangenis kunnen deelnemen. Elke categorie van gedetineerden moet de kans krijgen om deel te nemen aan het onderwijsaanbod. Het betreft hier zowel beklaagden, veroordeelden als geïnterneerden; mannen als vrouwen. Maar ook Nederlandstaligen en anderstaligen, mensen met en zonder scholingsgraad moeten zich kunnen vinden in het onderwijsaanbod.

SD2: Het aanbieden van kwaliteitsvol onderwijs, waarbij dezelfde kwaliteitseisen als in het reguliere onderwijsaanbod gelden.

SD 3: Een onderwijsaanbod op maat van de gedetineerde realiseren: er wordt rekening gehouden met de vragen, behoeften en mogelijkheden van de gedetineerde en het aanbod is afgestemd op het algemene hulp- en dienstverleningstraject.

SD4: Een efficiënte organisatie van het onderwijs aan gedetineerden realiseren.

SD 5: Ontwikkelen van individuele onderwijstrajecten van gedetineerden. Dit zowel voor, tijdens als na de detentie.

SD6: Het creëren van een onderwijsaanbod dat gedragen en mee ondersteund wordt door ieder personeelslid van de gevangenis. Zowel door het justitiepersoneel als door de andere hulp- en dienstverleners in de gevangenis.

9. OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

Uit de hierboven opgenoemde strategische doelstellingen volgen een aantal operationele doelstellingen. Deze werden in het vorige opleidingsplan als volgt geformuleerd:

SD1: een onderwijsaanbod voor alle gedetineerden

- Continue detectie van noden en aanpassen van het onderwijsaanbod aan die behoeften.
- Cursussen en modules op regelmatige wijze evalueren.
- Het verder uitbouwen van het open leercentrum

SD2: aanbieden van kwaliteitsvol onderwijs

- Het aanbieden van onderwijs door professioneel leerkrachten; aangevuld en ondersteund door vrijwilligers.
- Constructief overleggen met scholen, lesgevers en vrijwilligers.
- Contacten leggen of onderhouden met Centra voor Volwassenenonderwijs, het Centrum voor Basiseducatie, Hogescholen en Universiteiten
- Een introductie van nieuwe leerkrachten voorzien en actieve leerkrachten ondersteunen.
- Lokalen en materialen voorzien aangepast aan het aanbod.

SD 3: een onderwijsaanbod op maat van de gedetineerde

- Het verder uitwerken van een efficiënte en effectieve screenings- en intakeprocedure.
- Continu evalueren, noden detecteren en het onderwijsaanbod aanpassen indien nodig.
- Het onderwijsaanbod moet de mogelijkheden van een gedetineerde versterken om zijn kansen in de maatschappij te verhogen.
- Afstemming van het onderwijsbeleid op het algemene hulp- en dienstverleningsbeleid.
- Individuele onderwijstrajecten afstemmen op het algemene hulp- en dienstverleningstraject van de gedetineerde en op de tewerkstelling in de gevangenis.
- Samenwerking met de VDAB consulent en de begeleiders van detentiewerk voor het verder uitwerken van trajecten naar ervaringsbewijzen en uitzoeken welke rol onderwijs hier kan in vervullen vanaf het schooljaar 2011-2012.

SD 4: Een efficiënte organisatie van het onderwijs aan gedetineerden

- Streven naar een onderwijsaanbod aangepast aan de mogelijkheden binnen de gevangenis.
- Afstemming van het onderwijsbeleid op het algemene hulp- en dienstverleningsbeleid.
- Bij de oriëntatie naar het onderwijsaanbod wordt rekening gehouden met (de fase van) het detentieverloop en (de fase van) de persoonlijke ontwikkeling van de gedetineerde.
- Streven naar een gerichte communicatie met de aanbodverstrekkers.
- Administratieve ondersteuning bieden aan de aanbodverstrekkers
- Een efficiënte registratie van gegevens om evoluties te kunnen vaststellen en evt. bijstellingen te kunnen verantwoorden. Het GOS wordt hiervoor het instrument van de toekomst. Zo zullen in de toekomst ook makkelijker onderwijstrajecten over de gevangenis heen kunnen worden opgevolgd.
- De samenwerking met de gevangenisbibliotheek verder uitbouwen. Dit oa door het uitbouwen van een educatieve hoek en speciale regelingen voor het uitlenen van educatief materiaal.
- Lokalen afstemmen op het inrichten van onderwijs. Oa door de uitbouw van een nieuw pc lokaal.
- Het aanbod naar het personeel en naar de gedetineerden bekendmaken.

- Afstemmen op de tewerkstelling van de gedetineerde in de gevangenis.

SD 5 Ontwikkelen van individuele onderwijstrajecten van gedetineerden

- De noodzaak aan een goed Vlaams opleidingsplan voor gedetineerden bovenlokaal aankaarten om met een gemeenschappelijke visie naar buiten te komen
- De noodzaak aan een goed Vlaams opleidingsplan voor gedetineerden bovenlokaal aankaarten om een goede spreiding en een evenwichtig onderwijsaanbod over de gevangenissen heen uit te bouwen. Dit om bijvoorbeeld onderwijstransfers in de toekomst mogelijk te maken.
- Het onderwijsaanbod moet de mogelijkheden van een gedetineerde versterken om zijn kansen te verhogen wanneer hij wil deelnemen aan onderwijsaanbod in andere gevangenissen of het onderwijs- en opleidingsaanbod buiten de gevangensmuren.
- Ontwikkelen van individuele onderwijstrajecten voor gedetineerden. Belangrijk hierbij is om zoveel mogelijk actoren te betrekken bij het ontwikkelen en opvolgen van die individuele onderwijstrajecten. Bijvoorbeeld leden van de PSD, trajectbegeleiders JWW, de VDAB consulente, begeleiders van gedetineerden op de werkvloer ...

SD6: een onderwijsaanbod gedragen en ondersteund door het personeel

- Personeel informeren over het onderwijsaanbod en rekening houden met de implicaties voor hen. Speciale aandacht wordt geschonken aan personen en organisaties die als toeleider kunnen dienen tot onderwijs, bijvoorbeeld de trajectbegeleiders van JWW, de VDAB consulente, medewerkers van Obra, medewerkers van de DSCW,
- Binnen het CORT streven naar een evenwichtig hulp- en dienstverleningsaanbod waarbinnen het onderwijsaanbod een plaats krijgt.
- Een gerichte bekendmaking van het aanbod naar het personeel als naar de gedetineerden.
- Lokaal de mogelijkheden van het ervaringsbewijs bekijken en de rol die onderwijs hier kan in opnemen.

Een overkoepelende doelstelling is het onderwijs in de gevangenis continu evalueren om gericht te kunnen bijsturen.

Deze doelstellingen werden voorgelegd aan de WGO onderwijs en werden daar geëvalueerd. Ook ikv het Vlaams beleidsplan onderwijs aan gedetineerden zullen een aantal doelstelling opnieuw worden geformuleerd en zal een actietabel worden opgesteld met per doelstelling oa een aantal acties, middelen en indicatoren.

10.PRIORITEITEN SCHOOLJAAR 2011-2012

Het voorlopige voorstel voor het onderwijsaanbod voor de komende jaren is tot stand gekomen binnen de werkgroep onderwijs.

Hier is ondermeer rekening gehouden met:

- het onderwijsbehoeftenonderzoek in 2009 binnen de Gentse gevangenis, waaraan 11% populatie deelnam,
- literatuur over dit onderwerp,
- het profiel van de gedetineerden (oa geslacht, scholing,...);
- ervaringen van lesgevers;
- vaak gestelde leervragen in het OLC en via afstandsonderwijs.

Anderzijds moeten we ook rekening houden met de specifieke context van de gevangenis (mogelijke tijdstippen ikv regime, beschikbare ruimte, evenwicht in het volledig aanbod hulp en dienstverlening) en nog specifiek met de context van de Gentse gevangenis (een arresthuis).

Bovenstaande maakt dat bij het organiseren van een onderwijsaanbod de klemtoon gelegd wordt op modules die de geletterdheid (in de ruime betekenis van het woord) bij gedetineerden verhogen.

We denken hierbij oa aan een aanbod Nederlands, rekenen, rijbewijs, bedrijfsbeheer, computer, een OLC en de basis van een aantal vreemde talen. Hiermee kunnen gedetineerden binnen en buiten de muren aan de slag. De ingerichte opleidingen binnen de Gentse gevangenis moeten immers enerzijds de zelfredzaamheid van de gedetineerden verhogen, anderzijds hun kansen op de arbeidsmarkt verhogen en hen tenslotte beter voorbereiden op vervolgoopleidingen binnen het volwassenonderwijs en/of beroepsopleidingen.

De komende jaren worden de mogelijkheden van korte technische modules in combinatie met detentiearbeid ikv ervaringsbewijzen bekeken.

In het kader van deze algemene principes en naar aanleiding van de verschillende evaluaties, zijn er een aantal belangrijke werkpunten naar voor gekomen die de verdere uitbouw en ondersteuning van het onderwijsaanbod mogelijk moeten maken:

- Een draaiboek onderwijs gevangenis Gent ontwikkelen, waarin alle bestaande procedures en betrokken partners worden beschreven en verwezen wordt naar de beschikbare materialen.
- De DSCW hervormen naar een CORT wat oa een efficiëntere organisatie van het onderwijsaanbod moet ondersteunen maar waar ook een betere planning en afstemming ikv het hele hulp- en dienstverleningsaanbod kan worden opgenomen.
- Verdere stappen zetten om het rijbewijsexamen in de gevangenis dit jaar als proefproject in de Gentse gevangenis te laten doorgaan.
- Het uitwerken van een beleidsplan 'onderwijs in de Gentse gevangenis' waar lange termijn doelstellingen worden benoemd; met andere woorden de operationele doelstellingen onderwijs in de Gentse gevangenis herformuleren en koppelen aan oa acties, middelen en indicatoren.
- Verder uitwerken van een vrijwilligers- en medewerkersbeleid.
- Het verder concretiseren van een Vlaams onderwijsbeleid gedetineerden en de lokale aanpak hier steeds aan toetsen. Meerwerken en denken aan de verdere concretisering van het Vlaams onderwijsbeleid gedetineerden oa door constructief deel te nemen aan de werkgroepen leertrajectbegeleiding, registratie en digitalisering.

- Om gedetineerden makkelijker toegang te geven tot cursusmateriaal zal worden samengewerkt met de vernieuwde gevangenisbibliotheek. Cursisten zullen voor de termijn van hun module handboeken, woordenboeken, rekenmachines en ander ondersteunend materiaal kunnen uitlenen in de bibliotheek. Ook materiaal dat vaak wordt aangevraagd door cursisten om individueel te studeren (vb bedrijfsbeheer, rijbewijs...) kan door de bibliotheek ter beschikking gesteld worden van geïnteresseerde gedetineerden. Kopies waarop de cursisten notities kunnen maken zouden nog steeds kunnen worden gemaakt in de gevangenis. In de loop van het schooljaar 2011-2012 zal dit praktisch worden uitgewerkt en ingevoerd.
- De leslokalen en het lesmateriaal optimaliseren ikv onderwijs in de gevangenis.
- Het verder uitbouwen en opvolgen van individuele onderwijstrajecten wordt een belangrijke peiler voor het onderwijs in de gevangenis. Hierin zullen heel wat actoren een belangrijke rol spelen. We denken hierbij aan TB's JWW, medewerkers PSD, lesgevers, PBA's, begeleiders in de werkhuizen, medewerkers OBRA ... Het onderwijstraject van de toekomst wordt dus ruimer dan het traject van het rapportbriefje voor een module tot het behalen van een attest voor die module. Het gaat eerder over een goeie screening van gedetineerden en doorverwijzing naar een passend (basis)aanbod. Het opvolgen en motiveren van gedetineerden tijdens dit traject met als einddoel de 'geletterdheid' van de gedetineerde te verhogen om zo de zelfredzaamheid van de gedetineerden verhogen, hun kansen op de arbeidsmarkt verhogen en hen tenslotte beter voor te bereiden op vervolgoopleidingen binnen het volwassenenonderwijs en/of beroepsopleidingen. Dit onderwerp zal op vershillende fora verder worden opgevolgd en uitgewerkt.
- Technische modules zijn moeilijk in te richten wegens de duur van de opleiding, logistieke vereisten van dergelijke opleidingen en de kostprijs van die logistiek. Ook diplomagerichte opleidingen of TKO zijn in de optiek van een arresthuis heel moeilijk in te richten. Dit schooljaar zal de werkgroep ervaringsbewijs opnieuw worden opgestart om verder te bekijken wat de mogelijkheden zijn van de combinatie detentiearbeid en bepaalde onderwijsmodules om evt. een ervaringsbewijs te kunnen behalen.
- Verder uitzoeken wat het meest wenselijke aanbod is voor de Gentse gevangenis en de betrokken partners binnen het consortium aanspreken om dit op te nemen. Enkele wilde ideeën zijn: Veiligheid op werk (VCA)/werknemer zijn (CBE?); Nederlands moedertaal na de flexibilisering van dit aanbod zoals nu bij rekenen (CBE); technische modules ter ondersteuning van kandidaten ervaringsbewijs (CVO); modules ikv 2° kansonderwijs; afstandsonderwijs en/of gecombineerd onderwijs oa dmv e-leren;

11. BIJLAGES

- Beleidsplan onderwijs aan gedetineerden 2008-2012
- Samenvatting doelstellingen beleidsplan onderwijs aan gedetineerden 2008-2012
- Cijfers 2010-2011 bijlage opleidingsplan (oa cijfers OLC, cijfers alle modules, evaluaties door lesgevers en cursisten ...)
- Jaarrapport 'Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden – gevangenis Gent – 2009'
- Jaarrapport 'Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden – gevangenis Gent – 2010'

12. NUTTIGE WEBSITES

- <http://www.onderwijsvoorvolwassenen.be/>
- <http://www.vocvo.be/content/onderwijs-aan-gedetineerden>
- <http://www.ond.vlaanderen.be/>
- <http://wvg.vlaanderen.be/welzijnjustitie/gedetineerden/stratplan.htm>
- <http://www.gevangenisgent.be/>